

ἘΝ ΧΡΙΣΤῶ ΖΩῆ

Ἐκκλησιαστικὸ ἦθος

Τὸ παράπονο *

Φιλαντία – Θέλημα – Δικαίωμα

† Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καραμαντζάνη

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι κάθε ἄνθρωπος πάρα πολὺ συχνὰ γιὰ κάποιον καὶ γιὰ κάτι παραπονεῖται. Τὸ νήπιο κλαίει καὶ παραπονεῖται, νομίζοντας, ὅτι ἡ μητέρα δὲν τὸ προσέχει. Οἱ σύζυγοι παραπονοῦνται ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλον, γιὰ ἔλλειψη ἀλληλοκατανοήσεως καὶ ἀγάπης. Οἱ γονεῖς ἔχουν συνεχῶς παράπονα γιὰ τὰ παιδιά τους: «δὲν μᾶς ἀκοῦνε, δὲν μᾶς σέβονται». Τὰ παιδιά παραπονοῦνται, ὅτι οἱ γονεῖς δὲν τὰ καταλαβαίνουν. Οἱ μαθητὲς παραπονοῦνται γιὰ τοὺς δασκάλους των. Τὸ ἴδιο καὶ οἱ δάσκαλοι γιὰ τοὺς μαθητὲς. Οἱ προϊστάμενοι γιὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τὸ ἀντίθετο.

Ἄλλοι παραπονοῦνται κατὰ τοῦ κράτους, ἄλλοι κατὰ τῆς κοινωνίας, ἄλλοι κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄλλοι -ἀλλοίμονο- καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ! Ὁλος ὁ κόσμος ἔχει μεταβληθεῖ σὲ ἓνα πελώριο «κυτίο παραπόνων», ὅπου ὅλοι ρίπτουν τὰ παράπονά τους ἐναντίον ὄλων!... Κανεὶς δὲν φαίνεται νὰ εἶναι εὐχαριστημένος μὲ ὅ,τι εἶναι, μὲ ὅ,τι ἔχει, μὲ ὅ,τι ἀπολαμβάνει στὴν ζωὴ, μὲ τὸν τρόπο ποὺ τὸν ἀντιμετωπίζουν καὶ τοῦ συμπεριφέρονται ὅλοι οἱ ἄλλοι.

Καὶ γεννῶνται τὰ ἐρωτήματα: Τί εἶδους φαινόμενο εἶναι τὸ παράπονο; Ἀπὸ ποῦ ἄραγε πηγάζει; Σὲ ποιὲς συνέπειες ὀδηγεῖ; Τελικὰ πῶς πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ τοποθετηθεῖ ἀπέναντί του;

* * *

Ψυχολογικῶς ἐξεταζόμενο τὸ «παράπονο» εἶναι ἓνα αἶσθημα πικρίας, πὸν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἡ στάση καὶ ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἄλλων ἀπέναντί του δὲν εἶναι αὐτὴ πὸν θὰ ἔπρεπε, κατὰ τὴν γνώμη του νὰ εἶναι. Ἡ πικρία αὐτὴ σιγὰ-σιγὰ μπορεῖ νὰ ἐξελιχθεῖ σὲ ἔντονη δυσαρέσκεια, γιὰ νὰ φτάσει τελικὰ στὴν ἀγανάκτηση καὶ τὸν γογγυσμό.

Καὶ ἄλλοτε μὲν οἱ ψυχολογικὲς αὐτὲς καταστάσεις κρατοῦνται μυστικές, δηλ. πνίγονται στὸ βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Μέσα ἐκεῖ ὅμως τοῦ δημιουργοῦν θλίψη καὶ μελαγχολία κάποτε δὲ καὶ ἀπελπισία. Δημιουργοῦν ἓνα κρυφὸ ψυχικὸ δρᾶμα. Ἄλλοτε ὅμως ἐξωτερικεύονται, ξεσπώντας σὲ λόγια, κλάματα, φωνές, διαμαρτυρίες καὶ ποικίλες ἄλλες ἐκδηλώσεις.

* * *

Ἄν πᾶμε στὴν κοινωνιολογικὴ διάσταση τοῦ «παραπόνου», θὰ παρατηρήσουμε, ὅτι πολλὲς φορὲς αὐτὸ δημιουργεῖται ἢ ἐπιτείνεται, ἀνάλογα μὲ τὴν θέση, στὴν ὁποία εὐρίσκεται μέσα στὴν ζωὴ τὸ ὑποκείμενο πὸν παραπονεῖται.

Π.χ.: «ἐγὼ εἶμαι πατέρας, εἶμαι μητέρα, ἔτσι ἔπρεπε νὰ μοῦ φερθεῖ τὸ παιδί μου;» ἢ κάποιος ἄλλος: «ἐγὼ εἶμαι μεγαλύτερος γιατί δὲν μὲ σέβεται;» ἢ «εἶμαι ἀσθενής, γιατί δὲν μὲ περιποιεῖται;» «εἶμαι πτωχός, γιατί δὲν μὲ βοηθᾷ;» καὶ ὁ ἐργαζόμενος: «ἐγὼ πὸν δουλεύω, γιατί ἐκεῖνος μὲ ἀδικεῖ;». Ἄλλος: «ἐγὼ τὸν ἔχω εὐεργετήσει, γιατί ἐκεῖνος φέρεται μὲ ἀχαριστία;».

Ὅπως βλέπουμε, αὐτὴ ἢ ἡ ἄλλη θέση δημιουργεῖ στὸν ἄνθρωπο τὸ «δικαίωμα» καὶ τὸ «δικαίωμα», ὅταν δὲν ἱκανοποιεῖται, ὁδηγεῖ -ὅπως θὰ ποῦμε καὶ πάρα κάτω- στὸ «παράπονο».

Ἡ διάκριση τοῦ «παραπόνου» σὲ ἄδικο καὶ δίκαιο, νομίζουμε, σύμφωνα καὶ μὲ τὴν διδασκαλία τῶν Ἁγίων Πατέρων, δὲν πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται στὴν ἀληθινὴ φύση καὶ προέλευσή του, δεδομένου ὅτι τὸ «παράπονο» εἶναι πάντα ἄδικο, ὅπως θὰ ἀποδειχθεῖ πιὸ κάτω.

Ἡ φαινομενικὴ «δικαιοσύνη» του δημιουργεῖται ἀπὸ τὶς διάφορες κοινωνικὲς καὶ κοινωνιολογικὲς ἀντιλήψεις καὶ νομοθετήσεις, περὶ δικαιομάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἀκόμη -ὅπως ἐλέχθη καὶ θὰ ἀναλυθεῖ ἐκτενέστερα πιὸ κάτω- ἀπὸ παραφυσικὲς καὶ ψυχοπαθολογικὲς καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου.

* * *

Ἀναλύοντας τώρα ψυχοπαθολογικὰ καὶ πνευματικὰ τὸ λεπτοφυὲς θέμα τοῦ «παραπόνου», στηριζόμενοι στὴν Ἁγία Γραφή καὶ τοὺς Ἁγίους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, παρατηροῦμε ὅτι τὸ «παράπονο», εἴτε ἐνδιάθετο, εἴτε ἐκδηλωμένο, δὲν συνιστᾷ μιὰ ὑγιὴ κατάσταση τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ παρὰ

φύση και ἄρρωστη.

Ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητῆς διδάσκει, ὅτι

«ὅταν ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται στὸ κατὰ φύσιν, βρίσκει τὸν ἑαυτόν του αἴτιο τῶν πονηρῶν λογισμῶν καὶ ἐξομολογεῖται στὸν Θεὸν τὶς ἁμαρτίες του, ἀναγνωρίζοντας τὶς αἰτίες τῶν παθῶν. Ὄταν ἔλθῃ στὸ παρὰ φύσιν, λησμονεῖ τὴν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ φιλονικεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι τάχα τὸν ἀδικοῦν».

Τὸ «παράπονο» μπορεῖ νὰ ξεκινᾷ ἀπὸ ἓνα ἀπλὸ λογισμό, ἀλλὰ μπορεῖ σταδιακὰ νὰ καταλήξει, ἐφ' ὅσον τὸ ἀποδεχόμεθα, σὲ ψυχρότητα, κατάκριση, φθόνο καὶ ἀντιδικία πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας.

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας, ὡς μεγάλοι ἀνατόμοι τῆς νοσοῦσης ψυχῆς, φθάνοντας τὸ «νυστέρι» τῆς ἀγιοπνευματικῆς διοράσεως μέχρι «μυελοῦ ὀστέων» τοῦ πνευματικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀποκαλύπτουν ὅτι τελικὰ ἡ ἀπώτερη πηγὴ τοῦ «παράπονου» εἶναι ἡ ἀνικανοποίητη φιλαυτία, ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ ἄνθρωπαρέσκειά μας, δηλ. ὁ ἐγωϊσμός.

Ὄταν δὲ ὁ ἐγωϊσμὸς συζευχθεῖ τὴν μειονεκτικότητα ἐντὸς τῆς καρδίας, γεννῶνται ὡς τέκνα ἡ κατάπικρη ζήλεια καὶ ὁ ἰοβόλος φθόνος.

Ἐδῶ πρόκειται περὶ προχωρημένης νοσηρᾶς καταστάσεως καὶ δημιουργίας τοῦ τύπου τοῦ «γκρινιάρη», ὁ ὁποῖος παντοῦ βλέπει ἀφορμὲς γιὰ... «παράπονα».

Ὁ ἐγωϊσμὸς τροφοδοτεῖ τὸ «ἴδιον θέλημα», γιὰ τὴν «ἐκκοπὴν» τοῦ ὁποῖου τόσα πολλὰ μᾶς λέγουν οἱ Θεῖοι Πατέρες. Ὄταν δὲ τὸ ἐγωκεντρικὸ αὐτὸ καὶ ἐμπαθὲς «θέλημα», ἐνωθεῖ μὲ τὸ «δικαίωμα», τότε ἔχουμε τὸ «παράπονο» στὴν πιὸ ἐκρηκτικὴ του μορφή.

Οἱ Πατέρες κάνουν αὐτὴ τὴν λεπτὴ, ἀλλὰ πολὺ σημαντικὴ ἐπισήμανση καὶ τονίζουν, ὅτι «ὅταν συνταιριασθῇ τὸ δικαίωμα μὲ τὸ θέλημα, δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ σωστὰ ὁ ἄνθρωπος» (Ἀββάς Δωρόθεος), διότι «ἡ ὑπερηφάνεια καὶ τὸ δικαίωμα σκοτίζουν τὸν νοῦν» (Ἅγ. Νικόδημος).

* * *

Βεβαίως τὸ «δικαίωμα» ἔχει συνυφανθεῖ μὲ τὴν ἐνδοκόσμια ἀτομικὴ οἰκογενειακὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ μας. Ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ μαθαίνουμε νὰ διεκδικοῦμε τὰ «δικαιώματά» μας. Ἡ δὲ ἐποχὴ μας, ὡς γνωστόν, ὑπερτονίζει καὶ μάχεται γιὰ τὰ «ἀνθρώπινα δικαιώματα» σὲ ἐπίπεδο παιδιοῦ, γυναίκα, ἐργαζομένων κ.λπ. Τὰ ἀνικανοποίητα ποικιλόμορφα δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων, ὄχι μόνον «παράπονα» δημιουργοῦν, ἀλλὰ καὶ ἄλλες ἔντονες ἐκδηλώσεις, μέχρι καὶ τῶν κοινωνικῶν ἐπαναστάσεων καὶ συγκρούσεων.

Πρέπει βέβαια νὰ τονίσουμε ἐδῶ, ὅτι δὲν εἴμεθα κατὰ τῆς ἱκανοποιή-

σεως τῶν «δικαιωμάτων» τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε τασσόμεθα ὑπὲρ ἐκείνων ποὺ θέλησαν ἢ θέλουν νὰ τὰ καταπατοῦν.

Κάθε ἄλλο. Ἀλλὰ θέλουμε νὰ ὑπογραμμίσουμε, ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ προσπάθειες καὶ οἱ ἀγῶνες γιὰ τὰ «δικαιώματα» τοῦ ἀνθρώπου, σὲ ἀτομικὸ ἢ κοινωνικὸ ἐπίπεδο, δὲν παύουν νὰ εἶναι ἐπιφανόμενα τῆς πτωτικῆς καταστάσεως, στὴν ὁποία βρέθηκε ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὴν πτώση.

Τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ἡ ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία ζητεῖ νὰ ἀνορθώσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν πτώση, νὰ τὸν ἐπαναφέρει στὸν κατὰ φύση τρόπο ζωῆς, στὴν «ἐν χάριτι» κατάσταση, ὅπου ὄχι τὰ «δικαιώματά ΜΟΥ» εἶναι ὁ ἄξονας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὰ «δικαιώματα» τοῦ ζῶντος Θεοῦ, τὰ ὁποία πρέπει νὰ ζητᾶ ὁ ἄνθρωπος «νὰ διδαχθεῖ», κατὰ τὸ «δίδαξόν με τὰ δικαιώματά ΣΟΥ», καὶ ὄχι «ΜΟΥ»!

Γι' αὐτὸ οἱ Ἅγιοι Πατέρες μὲ αὐστηρὴ γλῶσσα καταδικάζουν τὸ «δικαίωμα», τὸ ὁποῖο μάλιστα θεωροῦν δολιοφθορὰ τοῦ διαβόλου καὶ μᾶς ἀποτρέπουν ἀπὸ τὸ νὰ προσκολλώμεθα σ' αὐτό.

Ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος λέγει:

«Ὁ διάβολος μᾶς βρίσκει νὰ ἔχουμε ἓνα θέλημα ἢ ἓνα δικαίωμα καὶ χρησιμοποιοῦντας το μὲ τρόπο, ποὺ φαίνεται φυσικὸς, μᾶς πειράζει» (Ἔργα ἀσκητικὰ ΙΗ).

Στὴν δὲ Βίβλο Βαρσανουφίου καὶ Ἰωάννου (Αγ. Νικοδ. σελ. 147), διαβάζουμε:

«τοῦτο ἐστὶ τὸ δεινὸν δικαίωμα τὸ καταφέρον εἰς Ἄδην τὸν ἄνθρωπον... Τὰ τρία ταῦτα κόψον, θέλημα - δικαίωμα - ἀνθρωπαρέσκεϊαν καὶ ἔρχεται σοι κατάνυξις μετὰ ἀληθείας.

* * *

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες πιστεύουν καὶ διδάσκουν ἐκ προσωπικῆς πείρας, ὅτι ἐὰν ὁ Χριστιανὸς δὲν ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὰ «δικαιώματά του», ὄχι μόνο δὲν κάνει τίποτε περισσότερο ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, οἱ ὁποῖοι «τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν», ἀλλὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σημειώσει μεγάλη πρόοδο καὶ ἄνοδο πνευματικῆς.

Ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ προτρέπει:

«ἔθιξε τὴν ψυχὴν σου μὴ ζητεῖν τὸ δικαίωμα».

Καὶ ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος πάλι εἶναι κατηγορηματικὸς:

«Ὅποιος δὲν καταφρονήσει κάθε ὑλικὸ πρᾶγμα καὶ δόξα καὶ σωματικὴ ἀνάπαυση ἀκόμη καὶ τὰ δικαιώματά του (αὐτὸ μᾶς θυμίζει τό: "ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν" τοῦ Κυρίου),

δὲν μπορεῖ νὰ κόψει τὰ θελήματά του, οὔτε νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν ὀργὴ καὶ τὴν λύπη, οὔτε νὰ ἀναπαύσει τὸν πλησίον».

Οἱ Πατέρες καὶ οἱ Ἅγιοι γενικώτερα ἔζησαν καὶ ζοῦν μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἐσωτερικὴ ἐλευθερία, ποὺ ἀπολαμβάνει ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ, ὅταν δὲν δεσμεύεται ἀπὸ τίποτε τὸ ὑλικὸ καὶ θεωρεῖ ὅλα ὅσα ἀπολαμβάνει ὡς δῶρα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὰ ὁποῖα μάλιστα αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ τῆς ἀνάξιο.

Οἱ Ἅγιοι, ὅπως διαβάζουμε στοὺς χαριτωμένους Βίους των, ἐμφοροῦμενοι ἀπὸ αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ἐφάρμοζαν τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνα σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον» (Ματθ. ε' 40).

Παραιτοῦντο ἀπὸ κάθε «δικαίωμα», προτοῦ κἂν νὰ τοὺς ζητηθεῖ αὐτό, πολὺ περισσότερο δέ, ὅταν τοὺς τὸ ζητοῦσαν.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπιγραμματικώτατα ἐκφράζει τὸ πνεῦμα αὐτό, δηλαδὴ «τοῦ μὴ ζητεῖν τὸ δικαίωμα», μὲ τὴν ῥῆση: «οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δηλὸν ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα» (Α' Τιμ. ς' 6-7).

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης δὲν βλέπει ἄλλη συντομωτέρα ὁδὸ πρὸς τὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν ἀπὸ τὴν κατανίκηση τῶν πέντε παθῶν, δηλαδὴ

«παρακοῆς καὶ ἀντιλογίας, αὐταρέσκειας τε καὶ δικαιώματος καὶ τῆς ὀλεθρίου οἰήσεως· αὗται γὰρ εἰσὶ τὰ μέλη καὶ τὰ μέρη τοῦ ἀφηνιαστικοῦ δαίμονος, τοῦ καταπίνοντος τοὺς νόθους τῶν ὑπηκόων καὶ παραπέμποντος τῇ ἀβύσσῳ, τῷ δράκοντι... Τὸ δὲ δικαίωμα ὁ θώραξ αὐτοῦ...».

* * *

Στὰ ἁγιασμένα Καυσοκαλύβια τοῦ Ἁγίου Ὁρους δύο Ἁγιορεῖται πατέρες συζητοῦν:

— Τί εἶναι αὐτὸ ποὺ συναντῶ στὶς μελέτες μου καὶ ποὺ οἱ Πατέρες ὀνομάζουν δικαίωμα;... Ἐρωτᾷ ὁ ἕνας.

— Ἀδελφέ μου, τοῦ εἶπε ὁ ἄλλος μὲ βουρκωμένα μάτια, ὁ Θεὸς σὲ φώτισε νὰ θίξεις αὐτὸ τὸ θέμα;

Ἐγὼ εἶμαι ἡ προσωποποίηση αὐτοῦ ποὺ ὀνομάζουν οἱ Πατέρες «δικαίωμα». Ἄν εἶχα κατορθώσει νὰ ἀποβάλω ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου αὐτὸ τὸ τρομερὸ ἐμπόδιο... θὰ ἦμουν καὶ ἐγὼ ἕνας ἐπιτυχημένος Μοναχός. Δυστυχῶς ὁμως, εἶμαι ἕνα μάτσο ἀπὸ «δικαιώματα».

Καὶ συνέχισε:

— Ποῦ εἶναι οἱ Πατέρες ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι οὔτε τὸ λίγο

παξιμαδάκι πού ἔτρωγαν, οὔτε τὸ λίγο νεράκι πού ἔπιναν, γιὰ τὴν στοιχειώδη συντήρησή τους, ἐθεωροῦσαν ὅτι τὸ ἐδικαιοῦντο;... Πίστευαν ὅτι αὐτὰ εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἶναι δῶρα τῆς ἀγάπης των πρὸς αὐτοὺς καὶ ὄχι ὅτι τὰ ἐδικαιοῦντο...

Καὶ κατέληξε:

— Ἄς ἔχουμε ὑπ' ὄψη μας ὅτι δὲν ἀνήκουμε στὸν ἑαυτό μας, ἀλλὰ μόνο στὸν Θεό. Τὸ μοναδικὸ «δικαιώμα» μας εἶναι νὰ ἐπιθυμοῦμε νὰ ἀνήκουμε σ' Αὐτόν. Πόσους ὁ διάβολος δὲν ὀδήγησε στὴν καταστροφή, ἐπειδὴ τοὺς εἶχε δεσμεύσει μὲ τὸ πάθος αὐτό;...

Τὰ πάρα πάνω βέβαια ἀποτελοῦν μέτρα ἀπιθάνου πνευματικοῦ ὕψους καὶ ἀπιστεύτου ἀπονεκρώσεως τοῦ «δικαιώματος», τὰ ὁποῖα ὅμως πάντοτε ὑπάρχουν ψυχές πού τὰ φθάνουν. Γιὰ μᾶς, πού κολυμπᾶμε μέσα στὴν ἀφθονία τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν «κυριαρχικῶν δικαιωμάτων» μας καὶ γι' αὐτὸ καὶ τῶν ἄπειρων «παραπόνων» μας, θὰ ἀρκοῦσε ἴσως ἓνας καθημερινὸς ἀγώνας γιὰ κάποια μικρὴ στέρση ἂν ὄχι τοῦ ἀναγκαίου, ἀλλ' ἔστω τοῦ περιττοῦ... Ἐν τούτοις οὔτε καὶ τὶς περιττὲς ἀπολαύσεις μας δὲν θέλουμε πολλὲς φορὲς νὰ περικόψουμε!

* * *

Εἶναι πάντως ἐντυπωσιακὴ ἢ παντελὴς ἀπουσία τοῦ «παραπόνου» ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν Ἁγίων μας.

Ἡ κεκαθαρμένη καὶ ἐλευθέρη καρδιά τους ἐπαναπαύοταν σὲ ὅποι-αδήποτε συνθήκη τοῦ βίου, καθὼς καὶ τὴν πιὸ σκληρὴ συμπεριφορὰ τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντί τους. Ἦσαν εὐχαριστημένοι μὲ ὅλους καὶ μὲ ὅλα. Καὶ πρὸ παντὸς μὲ τὸν Θεό. Γι' αὐτὸ καὶ ἀδιαλείπτως τὸν δοξολογοῦσαν ἐν εὐχαριστίᾳ καὶ εὐγνωμοσύνῃ πολλῇ.

— Φύγε ἀπ' ἐδῶ ἀσημάνθρωπε, τοῦ κόσμου περιγέλασμα, διότι δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ σταθεῖς ἀνάμεσά μας,... εἶπε σὲ κάποια σύναξη στὸν Ὅσιο Μαῦσῃ τὸν Αἰθίοπα καὶ πρῶην ληστή, ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς.

Κι' αὐτὸς πραότατα, χωρὶς καθόλου νὰ παραπονεθεῖ, εἶπε στὸν ἑαυτό του:

— Δὲν σοῦ τὸ ἔλεγα, μελανὲ καὶ ἀσημοδέρματε, ὅτι δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ συνομιλεῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀπάνθρωπε; Καλὰ σοῦ ἔκαναν καὶ δικαίως σὲ ὕβρισαν!...

Καὶ ὁ ὑπέροχος Ἁγιορείτης Γέρων Λάζαρος Διονυσιάτης, γεμᾶτος δάκρυα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ Θεό, ἔδειχνε τὸ παμπάλαιο σκοτεινὸ

του κελλάκι, χαρακτηρίζοντάς το μάλιστα ως παλάτι(!), για τὸ ὁποῖο θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του ἀνάξιο!

* * *

Τὴν ἠθικὴ βαρύτητα τοῦ «παραπόνου» καταδεικνύουν καὶ οἱ τιμωρητικὲς / παιδαγωγικὲς ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ πρὸς ἄτομα ἢ καὶ ὀλόκληρο τὸν λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ, καθὼς μᾶς πληροφοροῦν οἱ Ἅγιες Γραφές.

Στὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ (γ' 16 ἐξ.), ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐρωτᾷ:

«Τίνες γὰρ ἀκούσαντες παραπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; Τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασι, ὧν τὰ κώλα ἔπενεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;».

Τὰ παράπονα καὶ οἱ γογγυσμοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστρέφοντο κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Τὸ «παράπονο» ἔχει καὶ αὐτὴ τὴν κατωτερότητα, νὰ πληγώνει πολλὰς φορὲς καὶ αὐτὸν τὸν εὐεργέτη.

Ἔτσι, παίρνει καὶ τὴν μορφή τῆς ἀχαριστίας καὶ ἀγνωμοσύνης, πρὸς τὴν ὁποία ὁ Θεὸς αἰσθάνεται βδελυγμία...

«Ἐδίψησε δὲ ἐκεῖ ὁ λαὸς ὕδατι καὶ διεγόγγυζεν ἐκεῖ ὁ λαὸς πρὸς Μωϋσῆν λέγοντες· ἵνα τί τοῦτο; ἀνεβίβασας ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου ἀποκτεῖναι ἡμᾶς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν καὶ τὰ κτήνη τῷ δίψει; Ἐβόησε δὲ Μωϋσῆς πρὸς Κύριον λέγων τί ποιήσω τῷ λαῷ τοῦτο; Ἔτι μικρὸν καὶ καταλιθοβολήσουσίν με...»!

Πῶς νὰ μὴ τιμωρήσει ὁ Θεὸς ἓνα τέτοιο βαρὺ γογγυσμὸ καὶ μιὰ τέτοια ἀχαρακτήριστη ἀχαριστία τοῦ λαοῦ;

Ἄλλὰ καὶ τὴν διαμαρτυρία τῆς Μαριάμ, κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Μωϋσέως, πῶς τὴν ἀντιμετώπισε ὁ Κύριος; «Μὴ Μωϋσῆ μόνῳ ἐλάληκεν ὁ Θεός;» «Καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ ἰδοὺ Μαριάμ λεπρώσα ὡσεὶ χιών!» (Αριθμ. ιβ' 2 καὶ 10).

* * *

Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε λοιπόν, ὅτι ἂν ὑπάρχει ἓνας ποὺ δικαιούται νὰ «παραπονεῖται», αὐτὸς εἶναι μόνον ὁ Θεός. Αὐτὸς μόνον ἔχει «δικαιώματα» ὡς Κύριος καὶ Δημιουργὸς τοῦ παντός. Καὶ ἐπομένως, μόνον τὰ δικά Του «παράπονα» εἶναι κατ' οὐσίαν δίκαια.

Πράγματι· πόσο ἀπόλυτο δίκαιο ἔχει ὁ Θεός, ὅταν ἐκφράζει τὸ συγκλονιστικὸ Του παράπονο, γιὰ τὰ ἀποστατημένα παιδιά Του μὲ μάρτυρες τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν γῆ:

«Ἄκουσον οὐρανὸν καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν· υἱ-

οὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω καὶ ὁ λαός με οὐ συνήκεν» (Ἡσαΐου α΄ 2).

Ἦ, πῶς δὲν ἐδικαιοῦτο ὁ Κύριος Ἰησοῦς νὰ ἀπευθύνει πρὸς τὴ Θεοκτόνο πόλη Ἱερουσαλήμ τὰ λόγια αὐτά, πού ἀποστάζουν πίκρα καὶ ἓνα θεῖο παράπονο;

«Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν! Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου ὄν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἐαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας καὶ οὐκ ἠθέλησατε» ...Καὶ μετὰ ἡ τρομερὴ συνέπεια: «ἰδού ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος!» (Ματθ. κγ΄ 37).

* * *

Συμπερασματικὰ λέμε, ὅτι τὸ «παράπονο» γενικὰ δὲν θὰ πρέπει νὰ βρίσκει ἔδαφος στὴν καρδιά καὶ στὸν λογισμὸ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανοῦ, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν Ἁγία Γραφή, θεωρεῖται «πάραικος καὶ παρεπίδημος» στὸν παρόντα κόσμος.

Γνωρίζουμε ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι κάτι εὐκόλο, γιατί τὸ «παράπονο», ὅπως εἶδαμε, καταντᾷ νὰ εἶναι μέσα στὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου.

Χρειαζέται σκληρὸς ἀγώνας γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχει κανεὶς. Ὅμως μὲ τὴν αὐταπάρνηση, τὴν ὀλιγάρκεια καὶ πρὸ παντὸς τὴν ταπείνωση, πού φθάνει σὲ τέτοιο ὑποποῖδ βάθος, ὥστε νὰ λέει, μαζὶ μὲ τὸν Οὐρανοφάντορα Βασίλειο, ὅτι «ἀνάξιος εἰμὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ αὐτῆς τῆς προσκαίρου ζωῆς, ὅλον ἑμαυτὸν ὑποτάξας τῇ ἀμαρτίᾳ...», κάθε «παράπονο» καὶ κάθε «δικαίωμα» σιγὰ-σιγὰ ἐξαφανίζεται.

Ὅμως, πρὶν κλείσουμε τὸ θέμα αὐτό, θὰ πρέπει, νὰ σημειώσουμε, ἂν θέλουμε νὰ εἴμεθα ἀντικειμενικοὶ καὶ δίκαιοι, ὅτι σημαντικὴ εὐθύνη στὴν δημιουργία τῶν «παραπόνων», ἔχουν καὶ ὅσοι μὲ τὴν στάση τους τυχὸν τὰ προκαλοῦν.

Ἡ ἔλλειψη ἀγάπης, δικαιοσύνης καὶ διακρίσεως στὶς διαπροσωπικὲς μας σχέσεις, ἐπόμενο καὶ φυσικὸ εἶναι νὰ δημιουργεῖ τὸ «παράπονο».

Ὁ μὴ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου, ἀσχέτως ἐὰν αὐτὸς τὰ διεκδικεῖ ἢ ὄχι, μᾶς καθιστᾷ ἐνόχους ὄχι μόνον ἀπέναντί του, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ.

«Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι ἀλλήλους προκαλούμενοι...» (Γαλ. ε΄ 26).

Τελικὰ, τὴν λύση σὲ ὅλα τὴν δίνει ὁ πρωτάκουστος λόγος τοῦ Παύλου:

«μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους» (Ρωμ. ιγ΄ 8).

(*) **Άρχμ. Άθηνάγορα Καραμαντζάνη**, «*Οί Πατέρες καὶ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς μας*», ἐκδ. Ἱ.Μ. Ἁγ. Ἀθανασίου Κολινδρού, 1988, σ. 176-187. Ἐπιμέλ. ἡμετ.

Πηγή ἠλεκτρ. κειμένου: vatopaidi.wordpress.com

Τὸ ἄρθρο αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ :::Alopsis::: <http://www.alopsis.gr>

<http://www.alopsis.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=1346>

Ἡμερομηνία Δευτέρα, Ἰανουάριος 04 @ 01:15:00 CST